

Fer-se un nom

29/X/1972

Ja ens hem referit més d'un cop a la multiplicitat de significacions i de casos d'aplicació del verb fer; el més usual de tots, el que més locucions i frases fetes ha originat. El verb fer, segurament, deu ésser l'únic que pot figurar com a complement infinitiu d'ell mateix, és a dir, que pot permetre una frase en que figuri la mateixa forma infinitiva dues vegades, una immediatament després de l'altra: Ens ho volia fet fer de nou.

Aquesta extraordinària vitalitat del verb fer, aquesta profusió de frases fetes que origina, en combinació amb algunes partícules, com ara pronoms i preposicions, fan que resulti molt delicat de formular reserves serioses sobre algunes d'aquestes frases, sobre llur propietat o llur significat. Tanmateix, després de considerar-ho detingudament, ens hem decidit a exposar els dubtes que ens suscita un determinat tipus de frase que actualment tenim ocasió de llegir sovint en textos originals que ens cal revisar. Es tracta de frases com les següents: «S'han fet amb un nom», «Es van fer amb un gran prestigi», «Aviat es faran amb una bona clientela, amb un mercat internacional». Creiem que en aquestes oracions la presència de la preposició amb obeeix a alguna influència estranya, i les resoldriem sense vacil·lar prescindint d'aquest element, i coincidint, per tant, clarament, amb dos exemples del Diccionari Fabra: fer-se un nom, fer-se una reputació.

No es pot pas negar que fer-se amb (indicant obtenció) coneix un ús més o menys habitual. Però més aviat significa «apoderar-se, apropiat-se»: Es va fer amb tots els diners de la caixa. Es va fer amb tot el que hi havia a la taula; i, en canvi, fer-se (sense enllaç prepositiu) significa pròpiament «crear, adquirir (una cosa), amb esforç», d'acord amb els exemples que hem indicat.

El sentit que el Diccionari Fabra reconeix a fer-se amb —d'altra banda molt usual— equival a «tractar-se»: No es fa amb ningú. Això, si més no, seria una bona raó per a no admetre fer-se amb amb el mateix valor que fer-se, ja que podríem distingir entre Fer-se un públic selecte (crear-se'l) i Fer-se amb un públic selecte (relacionar-s'hi).

ALBERT JANE